

Misbruik van Lukas 17

In Lukas 17 wordt verteld dat de farizeeën eens aan Jezus vroegen: “Wanneer komt het Koninkrijk van God?” De Here antwoordde:

“Het Koninkrijk van God komt niet op waarneembare wijze, en men zal niet zeggen: Zie hier of zie daar, want, zie, het Koninkrijk van God is binnen in u” (Luk.17:20-21, HSV).

In preken over deze tekst die ik heb gehoord werd dikwijls het volgende commentaar gegeven:

“Wie vraagt wanneer het Koninkrijk van God komt, krijgt als antwoord: ‘Het koninkrijk van God komt niet op waarneembare wijze. En men zal niet zeggen: Zie hier, of zie daar!’ Deze uitspraak van de Here Jezus was bedoeld om een dwaling van de farizeeën en hun tijdgenoten te corrigeren. De strekking is duidelijk. Het koninkrijk van God zou er heel anders uitzien dan zij het zich voorstelden. Van de aardsgezinde verwachtingen die zij koesterden zou niets uitkomen. Waarom die niet in vervulling zouden gaan, legde de Here uit: ‘Want’, zo zei Hij, ‘het Koninkrijk van God is binnen in u’. De reden is helder: Het Koninkrijk van God is een geestelijk rijk. Het *is* er *nú* al, en het is gevestigd in de harten. Het komt niet op waarneembare wijze, want het is geen aards koninkrijk. Het bevindt zich waar God heerst in de gedachten en de gevoelens van de mensen”¹

Wat moet een kerkganger die zo’n dienst bijwoont van dit commentaar denken? Ik beschouw het als een treffend staaltje van Bijbelmisbruik. Want wat is het geval?

1. Voor “niet op waarneembare wijze” staat in de Griekse tekst van Luk.17:20: “*meta parateereeseos*”. Het zelfstandig naamwoord *parateereesis* komt nergens anders in de Schrift voor. Wel vinden we daar het verwante werkwoord *parateereeo*. Op alle plaatsen waar het voorkomt kan dit worden weergegeven als “letten op”, d.w.z. “in de gaten houden”:

“En zij **letten op** Hem, of Hij hem op de sabbat zou genezen...” (Mar.3:2)

“De farizeeën **letten op** [Hem] of Hij op de sabbat zou genezen...” (Luk.6:7)

“En het gebeurde, toen Hij op een sabbat in een huis...was gekomen...dat zij **op** Hem **letten**” (Luk.14:1)

¹ Om niemand te kwetsen verwijs ik hier niet naar levende personen. Deze opvatting is o.a. te vinden bij: H.P.Berlage, *De vraag naar de komst van het Koninkrijk Gods door Jezus beantwoord*, Amsterdam: H.W.Mooij, 1868.

“En om [op Hem] te **letten** zonden zij spionnen uit, die zich voordeden alsof zij rechtvaardig waren, om Hem op een woord te vatten, ten einde Hem aan de overheid en het gezag van de stadhouder over te leveren” (Luk.20:20)

“En ook **bewaakten** zij dag en nacht de poorten om hem [Paulus] te kunnen doden” (Hand.9:24).

“U **onderhoudt** dagen en maanden, tijden en jaren” (Gal 4:10).

De machthebbers in Damascus **letten op** de poorten. Ze hielden in de gaten wie er de stad uitgingen, om Paulus te kunnen grijpen (Hand.9:24).

Aan de Galaten schreef de apostel: “Jullie **letten op** dagen en maanden, tijden en jaren” – jullie houden in de gaten of het al tijd is om zo’n rustdag, nieuwe maan, hoogtijd, sabbatsjaar of jubeljaar te gaan vieren.

“Niet op waarneembare wijze” (HSV, Telos) of “niet met uiterlijk gelaat” (SV) is niet wat er in Luk.17:20 staat. De Here Jezus zei letterlijk: “Het koninkrijk van God komt niet met opletten”, en Hij zei dit tegen mensen die **vijandig** stonden tegenover het onderwijs van de profeten en van Hem, dus tegenover de komst van het rijk. De Heer zei: “Jullie kunnen niet door scherp op te letten vaststellen dat het Rijk van God zich ergens openbaart om het daar te gaan bestrijden”.

2. In de Griekse tekst van Lukas 17:21 staat: “*hè basileia tou theou entos humin estin*”. Dat betekent letterlijk: “het rijk van God binnen van u is”, maar dat is in het Nederlands geen goede zin. Het bijwoord *entos*, dat in Lukas 17:21 als “binnen” is weergegeven, komt in het Nieuwe Testament verder alleen nog maar voor in Matth.23:26. Daar is het een zelfstandig naamwoord, en betekent: “het binnenste” of “de binnenkant”. De Here kan niet tegen de farizeeën hebben gezegd: “Het koninkrijk van God is **in** jullie”. Want de meeste farizeeën waren felle tegenstanders van Zijn optreden en onderricht. Ze beweerden dat Hij Zijn wonderen deed door Beëlzebul (Matth.12:24, Luk.11:15). Binnen de kring van de Farizeeën waren er echter wel *enkelen* die in Hem geloofden. En tussen de vragenstellers stond de Persoon die het rijk belichaamde, de wettige Koning. Waarschijnlijk zei de Here dus: “Het koninkrijk van God is **temidden van** jullie”. In de kanttekeningen van de Statenvertaling is Lukas 17:21 dan ook als volgt weergegeven: “Het Koninkrijk van God is in het midden van u”. En de Telos (herziene Voorhoeve) vertaling zegt: “Het Koninkrijk van God is midden onder u”. Het rijk was in Israël aanwezig, want de Koning was er (vgl. Joh.1:26 en Matth.12:28).

3. De conclusies die in zulke preken uit Luk.17:20 worden getrokken, zijn met de Schrift in strijd. De Bijbeltekst wordt misbruikt om te beweren, dat het koninkrijk van God ook in de toekomst altijd onwaarneembaar zal blijven. Die bewering is beslist onjuist. Dat blijkt al in ditzelfde hoofdstuk van het Lukas-evangelie, waar de Here Jezus opmerkt:

“Er zullen dagen komen, dat u zult begeren één van de dagen van de Zoon des mensen te zien, en u zult die niet zien. En men zal tot u zeggen: Zie hier, <of> Zie, daar. Gaat er niet heen en volgt niet. Want zoals de bliksem bliksemt, die van het [ene einde] onder de hemel tot het [andere einde] onder de hemel weerlicht, zo zal de Zoon des mensen zijn <in Zijn dag>” (Luk.17:22-24).

In het boek Daniël blijkt dat “de Zoon des mensen” een titel is van de Messias, de Koning die namens God over de hele mensheid zal regeren (Dan.7:13-14). Zijn rijk zal in de plaats komen van de wereldmachten die eraan voorafgingen (Dan.7:27, vgl. Dan.2:44). “Dagen van de Zoon des mensen” zijn blijkbaar dagen waarin de Zoon des mensen bij Zijn volgelingen is, en Zijn rijk op aarde is gevestigd.

De Here Jezus kondigde aan, dat Zijn discipelen zulke “dagen” gedurende lange tijd niet zouden zien en er sterk naar zouden gaan verlangen. In die tijd zouden er allerlei valse messiassen optreden. Velen zouden zulke volksmenners achterna lopen en tegen hun volksgenoten zeggen: “Kijk hier eens”, of: “Ga daar eens heen”. Jezus’ leerlingen moesten zich niet laten meeslepen, want pas na lange tijd zou de echte Koning verschijnen, plotseling en met ontzagwekkende heerlijkheid, zoals de bliksem flitst en het hele firmament verlicht – dus volstrekt onmiskenbaar. Voor Zijn tegenstanders even plotseling en onverwacht als de zondvloed of als het vuur en de zwavel waardoor de inwoners van Sodom eens waren omgekomen (Luk.17:26-30)

Waar het Zijn rijk betrof onderscheidde de Heiland twee fasen: (1) de fase van het “niet zien” en (2) de fase die zou volgen op Zijn verschijning als de bliksem, wanneer “Zijn dag” aanbrak, d.w.z. de dag van de Heer (Luk.17:22-24). Bij andere gelegenheden sprak Christus niet alleen over de “verborgenheden” (d.w.z. de verborgen gestalten) van het Koninkrijk (Mat.13:11, Luk.8:10), maar ook over het moment waarop het rijk “openbaar” zou worden (Luk.17:30, 19:11).

In het leven van Zijn discipelen onderscheidde de Here dezelfde fasen. Het goede dat de leerlingen in de huidige tijd in het *verborgene* verrichtten, zou hen in de toekomst in het *openbaar* worden vergolden (Matth.6:4,6,18). Tegen de apostelen zei de Here: “Voorwaar, Ik zeg u dat u die Mij gevolgd bent, in de wedergeboorte, als de Zoon des mensen zal zitten op de troon van Zijn heerlijkheid, ook zult zitten op twaalf tronen en de twaalf stammen van Israël zult oordelen. En al wie huizen of broers of zusters of vader of moeder of vrouw of kinderen of akkers zal verlaten hebben omwille van Mijn Naam, die zal honderdvoudig ontvangen en het eeuwige leven beërven” (Matth.19:28-29).

Het onderscheid dat de Here maakte tussen heden en toekomst is in het Markus- en Lukasevangelie nog duidelijker weergegeven. Daar lezen we: “Voorwaar, Ik zeg u: Er is

niemand die huis of broers of zusters of vader of moeder of vrouw of kinderen of akkers verlaten heeft omwille van Mij en om het evangelie, of hij ontvangt honderdvoudig, *nu in deze tijd*, huizen en broeders en zusters en moeders en kinderen en akkers, *met vervolgingen*, en in de wereld [Gr. *eeuw*] *die komt*, het eeuwige leven” (Mar.10:29-30). “Voorwaar, Ik zeg u, dat er niemand is die huis of ouders of broers of vrouw of kinderen verlaten heeft om het Koninkrijk van God, die niet het veelvoudige zal terugontvangen *in deze tijd*, en in de wereld [Gr. *eeuw*] *die komt*, het eeuwige leven” (Luk.18:29-30).

Het is waar, dat de toekomstige regering van de Messias van geestelijke aard zal zijn. Zijn heerschappij zal niet berusten op eigen wil maar op de wil van Zijn Vader (Joh.5:30, 6:38). Het zal een bestuur zijn dat niet zelfzucht en zelfverheerlijking nastreeft, maar steunt op dienstbetoon en zelfopoffering (Mar.9:35). Deze Koning zal niet hooghartig optreden maar nederig, niet vanuit pure macht, maar bovenal vanuit liefde (1 Joh.4:8,16). Toch zal de Messias regeren met “een ijzeren staf”, en aan elke vorm van kwaad die in de volkerenwereld de kop opsteekt met groot gezag onmiddellijk een eind maken (Psa.2:9, Openb.2:27, 12:5, 19:15). In wie Christus toebehoren woont Gods Geest op een bijzondere manier (Rom.8:9), maar toch zal Zijn rijk zich in de toekomst onmiskenbaar openbaren (zie b.v. Psalm 2, Daniël 7 en Luk.17:24).

Het Koninkrijk van God is dus wel een geestelijk rijk, maar het zal volgens de Bijbel beslist ook eens op “waarneembare wijze” verschijnen. “Niet met waarneembare wijze” of “niet met uiterlijk gelaat” is een onjuiste weergave van Lukas 17:20. “Binnen in u” is ook niet de enig mogelijke weergave van Lukas 17:21. Veel moderne vertalingen zeggen: “onder u”, of “in uw midden”.

* * * * *